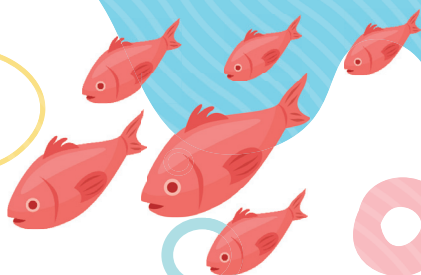
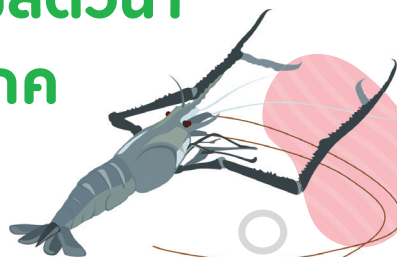

คู่มือ

การปฏิบัติ ตามมาตรฐานจีเอพี มกษ. 7436-2563

สำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำ
เพื่อการบริโภค

กองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าประมงและหลักฐานเพื่อการสืบค้น
กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

📍 อาคารเชิดชาย อมาตยกุล ชั้น 5 กรมประมง เขตคลองเตย แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

☎ โทรศัพท์: 0 2579 7738

🌐 อีเมล: thacert@gmail.com

📘 facebook: [fisheriesthacert](https://www.facebook.com/fisheriesthacert)

📞 line: 227ffebt

กองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าประมง
และหลักฐานเพื่อการสืบค้น

ทำไม? ต้องเปลี่ยนจาก จีเอพี (GAP) กรมประมง มาเป็น จีเอพี (GAP) มกษ.

เดิมกรมประมงมีมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี หรือมาตรฐาน จีเอพี (GAP) กรมประมง เป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานเน้นเรื่องอาหารปลอดภัย (Food Safety)

แต่เนื่องจากพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 กำหนดให้กรมประมง มีหน้าที่ส่งเสริม พัฒนา และแนะนำ ตลอดจนให้การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จึงได้มี มาตรฐาน จีเอพี (GAP) มกษ. 7436-2563 (สำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค) ซึ่งเป็นมาตรฐานสินค้าเกษตรที่จัดทำขึ้นตามกฎหมายและหลักการสากล มุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยการผลิตที่มีคุณภาพ ถูกสุขอนามัย มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ซึ่งไม่แตกต่างจากมาตรฐาน จีเอพี (GAP) กรมประมง ดังนั้นเพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อน กรมประมงจึงมุ่งเน้นส่งเสริมให้เกษตรกรใช้มาตรฐาน จีเอพี (GAP) มกษ. 7436-2563 และจัดทำคู่มือฉบับนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนจากมาตรฐาน จีเอพี (GAP) กรมประมง มาเป็นมาตรฐาน จีเอพี (GAP) มกษ. 7436-2563

มาตรฐาน มกษ. 7436-2563 การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค

เป็นมาตรฐาน จีเอพี มกษ. ที่มีข้อกำหนดครอบคลุมการผลิต เพื่อให้ได้สัตว์น้ำที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค อีกทั้งเป็นมาตรฐานที่มีความใกล้เคียงกับมาตรฐาน จีเอพี กรมประมง

มกษ. 7436-2563 เหมาะกับสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค

1

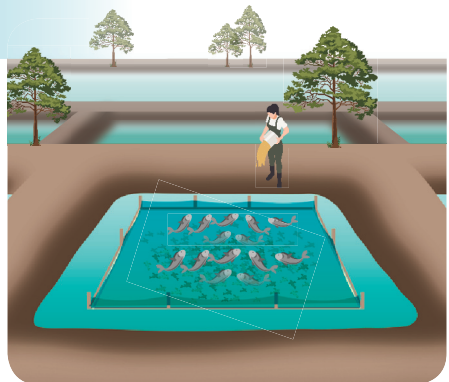
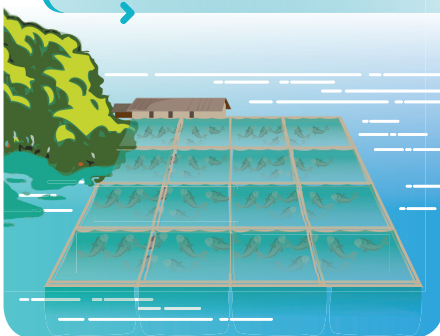
- สัตว์น้ำทุกชนิด ทั้งสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำชายฝั่ง เช่น กุ้งทะเล
- ปลานิล ปลากะพง หอยทะเล **ยกเว้น จะเข้ สาหร่ายทะเล**
- กุ้งเครย์ฟิช** เนื่องจากมีมาตรฐาน จีเอพี มกษ. เฉพาะสำหรับสัตว์น้ำทั้ง 3 ชนิด

ครอบคลุมกิจกรรมการเลี้ยง ตั้งแต่ การเลี้ยง การจับ จนถึงหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม ซึ่ง**ไม่รวม** การเพาะพันธุ์และอนุบาล

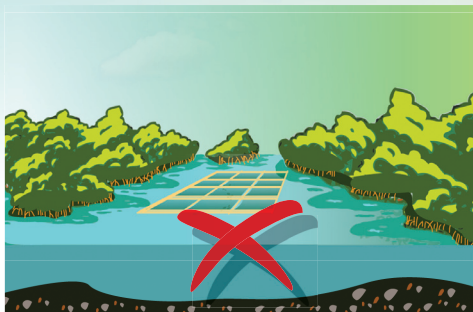
2

3

- สามารถเลี้ยงได้ทั้งในบ่อและในแหล่งน้ำสาธารณะ เช่น
- การเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในบ่อดิน หรือการเลี้ยงปลานิลในกระชังบริเวณริมแม่น้ำ

“จีเอพี กรมประมง เหมือน/แตกต่าง มกษ. 7436-2563 อย่างไร?”

1. สถานที่

เหมือนกับ จีเอพี กรมประมง คือ ฟาร์มตั้งอยู่ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำ คุณภาพดี ห่างไกลจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้สารเคมี หากตั้งอยู่ในบริเวณแหล่งกำเนิดมลพิษ ฟาร์มควรมีมาตรการป้องกัน มีคมนาควมสะดวก และมีสาธารณูปโภคเพียงพอ

มกษ. 7436-2563 มีข้อกำหนดเพิ่ม โดยฟาร์มต้องไม่ตั้งอยู่ในเขตห้ามเลี้ยงตามกฎหมาย เช่น ไม่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวน เขตอนุรักษ์ของป่าชายเลน สำหรับกรณีกึ่งทะเล ต้องเลี้ยงอยู่ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม มีเอกสารอนุญาตประกอบกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม (จสค.) และอยู่ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมโดยคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด

2. การจัดการการเลี้ยง

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ ฟาร์มมีการเตรียมบ่อตามหลักวิชาการ กรองน้ำก่อนนำน้ำเข้าฟาร์มเพื่อป้องกันพาหะและศัตรู มีระบบให้อากาศที่เหมาะสม ดูแลความสะอาดบริเวณเลี้ยงและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ใช้อาหารสัตว์น้ำที่มีการขึ้นทะเบียนและไม่หมดอายุ อาหารสัตว์น้ำและวัตถุดิบไม่ปนเปื้อนยาสัตว์ และสารห้ามใช้ กรณีผลิตอาหารสัตว์น้ำใช้เองต้องผลิตอย่างถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยต่อสัตว์น้ำและผู้บริโภค และมีการจัดเก็บอย่างถูกสุขลักษณะ

มกษ. 7436-2563 มีข้อกำหนดเพิ่ม

1

ควรมีการสังเกตคุณภาพน้ำ หรือ
ตรวจคุณภาพน้ำ ทั้งก่อนนำมาใช้
ในการเลี้ยงและระหว่างการเลี้ยง
อย่างสม่ำเสมอ

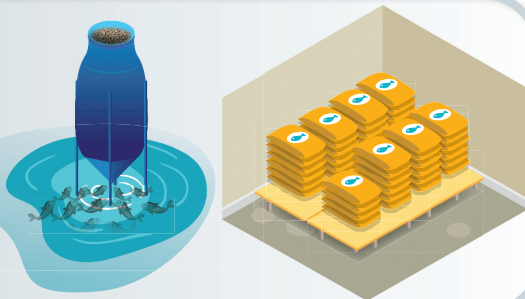
2

ใช้ลูกพันธุ์ที่มาจากฟาร์มที่ได้รับ
การรับรองมาตรฐาน จีเอฟพี หรือ
แหล่งที่เชื่อถือได้ มีเอกสารกำกับ
การซื้อ-ขายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ หรือ
เอกสารแสดงแหล่งที่มา

3

มีวิธีการจัดการให้อาหาร
อย่างมีประสิทธิภาพ
ให้อาหารในปริมาณที่
เหมาะสมกับขนาดและ
ชนิดของสัตว์น้ำที่เลี้ยง

3. การจัดการสุขภาพสัตว์น้ำ

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ ฟาร์มควรมีการเฝ้าระวังและดูแล
สุขภาพสัตว์น้ำที่เลี้ยงอย่างสม่ำเสมอ เช่น มีการสังเกต สุ่มตรวจโรค เมื่อสัตว์น้ำ
มีอาการผิดปกติ ควรหาสาเหตุและปรับวิธีการจัดการเลี้ยงและสภาพแวดล้อม
ให้เหมาะสม ก่อนจะใช้ยาและสารเคมี หากมีสัตว์น้ำป่วยตายมากผิดปกติ
หรือมีการระบาดของโรค เกษตรกรต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบเพื่อหาสาเหตุ
ซึ่งเกษตรกรต้องมีการจัดการซากสัตว์น้ำและน้ำทิ้งอย่างถูกวิธี จดบันทึก
อาการผิดปกติที่พบพร้อมวิธีแก้ไข รวมถึงการใช้ยาและสารเคมี

[illegible]

4. การใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ ห้ามใช้ยาและสารเคมีที่ห้ามใช้ตามกฎหมายกำหนด กรณีจำเป็นต้องใช้เมื่อสัตว์น้ำป่วย ให้ใช้ยาและสารเคมีที่อนุญาตให้ใช้ ขึ้นทะเบียนถูกต้องและปฏิบัติตามฉลากอย่างเคร่งครัด

มกษ. 7436 มีข้อกำหนดเพิ่ม

1. การใช้ยาและสารเคมี ให้ใช้ตามวิธีการใช้ที่ระบุในฉลาก หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ของกรมประมง
2. กรณีมีการใช้ผลิตภัณฑ์จุลชีพ ให้ใช้ที่มีการขึ้นทะเบียน และปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้ที่ระบุในฉลาก

ดีอีเอฟ 100
DEF 100

ใน 1 กิโลกรัม ประกอบด้วย Enrofloxacin 10 กรัม

สรรพคุณ : ปกติ รักษาโรคติดเชื้อแบคทีเรียที่ก่อโรคในปลา เช่น *Aeromonas hydrophila*, *Pseudomonas spp.*, *Vibrio spp.* และ *Streptococcus spp.* เป็นต้น

ขนาดและวิธีการใช้ : ให้ใช้ภายใต้การดูแลสั่งจ่ายโดยสัตวแพทย์ ขึ้นอยู่กับชนิดของโรค

ระยะเวลาการใช้ : ให้ใช้ต่อเนื่องอย่างน้อย 21 วัน หรือจนจับปลาสำหรับบริโภค หรือจำหน่าย เพื่อไม่ให้ยาตกค้างในปลา

การเก็บรักษา : เก็บยาที่อุณหภูมิไม่เกิน 30°C และป้องกันแสงแดด

Lot No. / Batch No. : 0001

Mfg. Date : 02 OCT 2019

Exp. Date : 02 OCT 2021

Reg. No. / เลขทะเบียน : 10 XX/YY

ผู้ผลิต : บริษัท ยาลี จำกัด
เลขหมายการค้า 10900

ผู้ผลิต : บริษัท ยาลี จำกัด
เลขหมายการค้า 10900

ขนาดบรรจุ 1 กิโลกรัม

ตัวอย่างฉลากและเอกสารกำกับยาสัตว์

Scan QR Code คาวนิโหลด
เอกสารเผยแพร่การใช้ยาและสารเคมี

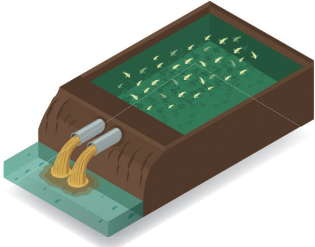
5. สุลักษณะภายในฟาร์ม

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ ห้องน้ำและห้องสุขาถูกสุขลักษณะ มีระบบน้ำทิ้งแยกจากระบบการเลี้ยงเพื่อป้องกันการปนเปื้อน มีการจัดการขยะและของเสียอย่างเหมาะสม และเก็บรักษาปัจจัยการผลิต วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เป็นระเบียบและสะอาด

6. น้ำทิ้ง

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ น้ำทิ้งต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ก่อนมีการระบายออกนอกฟาร์ม

มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

ดัชนี	หน่วย	ข้อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่บ่อตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	—	6.5 ถึง 8.5
บีโอดี (Biochemical Oxygen Demand : BOD)	mg/l	ไม่เกิน 20
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS)	mg/l	ไม่เกิน 80
แอมโมเนีย (NH ₃ +N)	mg-N/l	ไม่เกิน 1.1
ฟอสฟอรัสรวม (Total Phosphorus)	mg-P/l	ไม่เกิน 0.5
ไนโตรเจนรวม (Total Nitrogen)	mg-N/l	ไม่เกิน 4.0
สภาพการนำไฟฟ้า ที่ 25 องศาเซลเซียส	1 dS/m	ไม่เกิน 0.75

มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยและชายฝั่ง

ดัชนี	หน่วย	ข้อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่บ่อตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	—	6.5 ถึง 9.0
ความเค็ม (Salinity)	—	—
บีโอดี (Biochemical Oxygen Demand : BOD)	mg/l	ไม่เกิน 20
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS)	mg/l	ไม่เกิน 70
แอมโมเนีย (NH ₃ +N)	mg-N/l	ไม่เกิน 1.1
ฟอสฟอรัสรวม (Total Phosphorus)	mg-P/l	ไม่เกิน 0.4
ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H ₂ S)	mg/l	ไม่เกิน 0.01
ไนโตรเจนรวม (Total Nitrogen)	mg-N/l	ไม่เกิน 4.0

7. การจับและการปฏิบัติหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ มีวิธีการจับและการปฏิบัติหลังการจับที่เหมาะสม เช่น ใช้น้ำแข็งควบคุมอุณหภูมิ รักษาคุณภาพของสัตว์น้ำ **ผลผลิตสัตว์น้ำต้องไม่พบสารตกค้างเกินเกณฑ์ที่กรมประมงกำหนด** ในการซื้อขายสัตว์น้ำทุกครั้งต้องมีการออกหนังสือการจำหน่ายสัตว์น้ำ (MD) และลูกพันธุ์สัตว์น้ำ (FMD) หรือเอกสารแสดงแหล่งที่มา ซึ่งมีรายละเอียดตามที่กรมประมงกำหนด ในกรณีกึ่งทะเลต้องมีหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเพาะเลี้ยง (APPD) และหนังสือกำกับการซื้อขายลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยง (AFPD) ทุกครั้งที่ซื้อ-ขาย ภาชนะและอุปกรณ์ที่ใช้ควรสะอาด ถูกสุขลักษณะ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

8. ผู้ปฏิบัติงาน

มกษ. 7436-2563 มีข้อกำหนดเพิ่ม

ผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้ในงานที่รับผิดชอบ ได้รับการฝึกอบรม/สัมมนา หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารในกลุ่มเกษตรกรเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ยาสัตว์ สารเคมี สุขลักษณะภายในฟาร์ม รวมถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

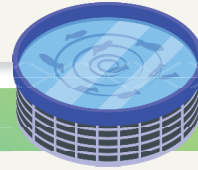

9. การเก็บหลักฐานและการบันทึกข้อมูล

เหมือนกับ จีเอฟพี กรมประมง คือ

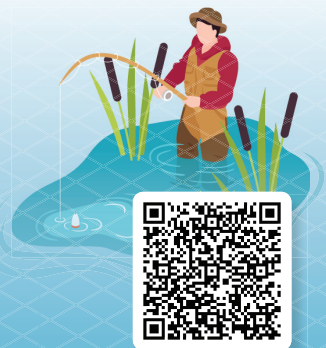
- (1) ฟาร์มต้องมีการเก็บเอกสารหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ ได้แก่ ทบ.1 จสค. MD FMD APPD AFPD บันทึกการใส่ยา/สารเคมี

- (2) ฟาร์มควรมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยง อย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน เช่น คุณภาพน้ำ สุขภาพสัตว์น้ำ บันทึกการตาย การให้อาหาร หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยง และหลักฐาน/บันทึกฝึกอบรม

มกษ. 7436-2563 มีข้อกำหนดเพิ่ม

ให้มีการเก็บรักษานบันทึกข้อมูลเป็นเวลา ไม่น้อยกว่า 3 ปี

Scan QR Code ควบคุมโรค
สมุดบันทึกการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ที่มาและความสำคัญของมาตรฐาน สินค้าเกษตร

เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน คือ เครื่องหมายที่ใช้แสดงกับสินค้าเกษตรเพื่อเป็นการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าเกษตร ซึ่งมีความสำคัญในการสื่อสารข้อมูลไปยังผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เชื่อมั่น และเชื่อถือต่อสินค้าเกษตรว่ามีมาตรฐาน คุณภาพ และความปลอดภัย

กษ XX XXXX XX XXX XXXXXX GAP

1 2 3

เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป

มีลักษณะเป็นรูปตัวอักษร Q สีเขียวทรงกลม

- 1 หมายถึง ชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน
- 2 หมายถึง รหัสมาตรฐานสินค้าเกษตร
ที่ใช้การรับรอง
- 3 หมายถึง รหัสจังหวัด รหัสชนิดสินค้า รหัสแปลง
ที่ได้รับการรับรอง

วิธีการใช้และแสดงเครื่องหมายรับรอง มาตรฐานสินค้าเกษตร

เกษตรกรที่ได้รับการรับรองสามารถแสดงใบรับรองได้ที่สถานประกอบการให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน โดยวางไว้ที่สินค้าเกษตรหรือแสดงไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งห่อหุ้ม สิ่งผูกมัดป้ายสินค้าหรือเอกสารโฆษณาประชาสัมพันธ์

ตัวอย่างใบรับรองมาตรฐาน

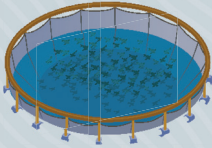

ขั้นตอนการรับรอง มาตรฐาน GAP มกษ. 7436

เกษตรกรยื่นคำขอ
การรับรองมาตรฐานได้
น สำนักงานประมงจังหวัด
หรือศูนย์ฯ ในพื้นที่

ระยะเวลา 85 วันทำการ

ผู้ตรวจประเมินเข้าตรวจประเมินฟาร์ม
พร้อมเก็บตัวอย่างสัตว์น้ำเพื่อตรวจ
วิเคราะห์สารตกค้าง

เจ้าหน้าที่รับคำขอส่งคำขอ
ผ่านโปรแกรมมายัง กรมป.

กรมป. ออกใบรับรอง
ที่มีเครื่องหมาย Q
ให้เกษตรกรและเผยแพร่
ข้อมูลผู้ได้รับการรับรอง
ผ่านเว็บไซต์

คณะทำงานตัดสินใจการรับรอง
พิจารณาตัดสินใจการรับรอง

เอกสารประกอบการยื่นคำขอรับการรับรอง

- สำเนาทะเบียนฟาร์ม
- บัตรประจำตัวประชาชน
- หนังสือมอบอำนาจ
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- (หากไม่ใช่เจ้าของฟาร์ม)
- แผนที่และแผนผังฟาร์ม

